

Pedagoginen suunnittelija Pekka Hytinkoski, HY:n Ruralia-instituutti, Co-op Network Studies – yliopistoverkoston koordinaatioyksikkö

pekka.hytinkoski@helsinki.fi

Osuustoiminta on luonteva osa yrittäjyyskasvatusta myös yliopistoissa

Kun minut värvättiin vuonna 2004 Helsingin yliopiston Mikkelin Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskukseen (nykyinen HY:n Ruralia-instituutti) Co-op Studies/Co-op Polytechnics -hankkeeseen opintoassistentiksi miettimään osuustoiminnan yliopisto-opetuksen verkko-opetuksen mahdollisuuksia, niin opetuksen sisällöt olivat minulle aivan uusia asioita. Aluksi ajattelin sen johtuvan siitä, että olen opiskellut kasvatustieteitä ja sen ympärillä olevia sivuaineita, enkä tule yrittäjäperheestä. Pian kuitenkin ymmärsin, että ainakin yliopistossa opiskelleet henkilöt tunsivat näitä sisältöjä keskimäärin heikosti, oli kyse sitten kauppatieteiden, lakitieteiden tai minkä tahansa tiedekunnan opiskelijasta.

Pomoni Tapani Köpän johdolla ymmärsin pian, että yliopistoissa osuustoiminnasta ja osuuskuntayrittäjyydestä tietävien ja siksi myös kiinnostuneiden henkilöstön edustajien määrä oli melko suppea. Tosin ongelma oli myös, että mahdollista opetus-, tutkimus- ja kehittämistyötä tehtiin yksilöiden toimesta erillään muista, eikä kokonaistilanne ollut oikein kenenkään hallussa. Panu Kalmin tekemä selvitys vuonna 2003, ja myöhemmin uudestaan yhdessä Iiro Jussilan ja Eliisa Trobergin kanssa vuonna 2008 valmistunut selvitys, toivat kuitenkin paljon lisätietoa ja hahmottivat kokonais kuvaa.

Vuonna 2005 syntyi osuustoiminnan ja yhteisötalouden yliopistoverkosto, Co-op Network Studies (CNS) – yliopistoverkosto. EU-projektimme päättyi, mutta jatkoimme osuustoiminnan ja yhteisötalouden opetusta Virtuaaliyliopiston hankkeena aina viime vuosikymmenen loppuun saakka, jolloin opetussisältöjen lisäksi painotettiin voimakkaasti myös verkko-opetuksen hyödyntämistä ja yliopistoverkostomaista toteutusta.

Virtuaaliyliopiston kaaduttua Suomessa kärsittiin myös yleisesti eräänlaisen verkko-opetusbuumin jälkeisestä ”krapulasta”. 90-luvun ja vuosituhatosen ensimmäisen vuosikymmenen päättyessä verkko-opetus oli nyt hyvässä ja pahassa arkipäiväistynyt. Osa tieto- ja viestintäteknologian (tv-t) -kehitysprojektien tuotoksista ei koskaan lähtenyt ”lentoon”, mutta toisaalta hankkeiden aikana hyvin tv-t-koulutetut henkilöt pystyivät myös positiivisessa mielessä arkipäiväistämään tietotekniikan hyödyntämisen yliopisto-opiskelussa. CNS-yliopistoverkostomme laajentui verkko-opetusrahoituksen ja verkostoyliopistojemme tuella lopulta aina kymmenen yliopiston laajuiseksi.

Tätä kuluva vuosikymmentä on nähdäkseen määritellyt vuorostaan yrittäjyyskasvatukseen ja vuosikymmenen loppupuolella myös talouskasvatukseen nousu. Paljon tästä saadaan kiittää erityisesti Jyväskylän ammattikorkeakoulun Tiimiakatemia ja Tampereen ammattikorkeakoulun Proakatemia urauurtavaa työtä osuustoimintamuotoisen opiskelijayrittäjyyden nostamisesta opiskelijoidensa oppimisympäristön keskiöön. Myöhemmin osuustoimintamuotoinen yrittäjyyskasvatus on löytänyt tiensä erilaisina sovelluksina myös osaan lukioista ja lukuisiin ammattiopistoihin ja ammattikorkeakouluihin. Lisäksi osuuskuntia löytyy nyt myös yksittäisistä yliopistoista.

Samaan aikaan tämän vuosikymmenen aikana myös osuustoimintaa sivuava tutkimus- ja opetustyö on vahvistunut yliopistoissa. Osuustoiminnan neuvottelukunnassa vaikuttavat yritykset ja Osuustoimintakeskus Pellervo ovat tukeneet CNS-verkoston toimintaa kahden viisivuotisjakson ajan – siis koko tämän kuluva ”osuustoiminnan vuosikymmenen” ajan. Myös tämä kuvaa selkeästi yritysten halua voimakkaasti tukea osuustoiminnan yliopisto-opetusta – **olemme olleet tästä hyvin kiitollisia**. Myös uusia osuustoimintaan suunnattuja pestejä on perustettu yliopistoihin. Kestävän kehityksen kysymysten, sote-pohdintojen, akateemisen osa-aikayrittämisen tai vaikkapa suomalaisten isojen osuuskuntien menestyksen myötä, myös yliopistojen opiskelijat ovat olleet yhä kiinnostuneempia osuustoimintaa sivuavasta opetuksesta. Tämä on

näkyntä niin CNS-kurssien suosion kasvussa kuin vaikkapa Itä-Suomen yliopiston ansiokkailla osuustoimintakursseilla.

Miten tästä eteenpäin? Nyt CNS-verkoston yliopistot pohtivat kantaansa jatkaa myös syksystä 2020 eteenpäin yliopistoverkoston. Ja vaikka yliopistoverkoston suora yritysrahoitus ei ole enää jatkossa käytössämme, niin sekä taustalla toimineet yritykset, erilaiset yhteistyömahdollisuudet että opiskelijoiden kiinnostus eivät ole hävinneet mihinkään - päinvastoin. Nyt yliopistojen onkin aika kantaa hieman lisää omaa vastuuta siitä, että myös osuuskuntayrittäjyyteen liittyvää tietoa on tarjolla yliopisto-opiskelijoille riittävä määrä. Tähän tukea ja apua tarjoaa kätevästi pitkän yhteistyöhistorian omaava CNS-yliopistoverkosto mielellään myös jatkossa.

Oma henkilökohtainen veikkaukseni on, että tulevina vuosina osuustoiminta on yhä luontevampi osa yrittäjyyskasvatusta ammattikorkeakoulujen lisäksi myös yliopistoissa. Tämä on uusi "asento", johon myös pian 15 vuoden ikään tulevan CNS-verkoston kannattaa allekirjoittaneesta asettua yhä painokkaammin. Uskon että osuustoiminnan ja yhteisötalouden sisältöjen merkitys ei tule ensi vuosikymmenellä ainakaan vähenemään, vaan niiden tarve tulee jossain uudenlaisissa tarvekonteksteissa jopa kasvamaan. Mitä nämä uudet vaatimukset ja tarpeet ovatkin, se jää nähtäväksi, mutta uskon niiden olevan joitain sellaisia teemoja ja konteksteja, jotka näkyvät jo heikkoina signaaleina. Asioina, jotka ovat aluksi huomaamattomia - ja sitten ne näyttävät naurettavina ja jopa käsittämättöminä. Ja ovat lopulta osa arkista elämäämme.

Pekka Hytinkoski